

[Elisabeth Bruun Olesen]

På den måde skrues arbejdstempoet i vejret. Det problem er meget svært for ikke at give stort set umuligt at løse, fordi maskinernes overtagelse af de faglige kvalifikationer er et af kernepunkterne i den kapitalistiske teknologianvendelse.

Jobforringelsen kan kun modvirkes ved, at ny teknik anvendes som redskab i arbejdsprocessen, styret af arbejderne og ikke omvendt. Derfor er det selvfølgelig et spørgsmål om ledelse og fordeling af arbejdet, og derfor kan problemet kun løses ved, at der gribes ind over for teknologiens omorganisering af arbejdet, når det køres ind på EDB og ETB. Der er jo ingen, der siger, at den måde, det administrative arbejde er organiseret på i dag, bare bevidstløst skal overføres til skæermen.

Det er også vigtigt at holde fast i, at det kan være både arbejdsmæssigt og brugermæssigt meget vigtigt at bibeholde det gamle system ved siden af det nye. Danmarks tekniske biblioteks lånerkort er f.eks. kørt ind på EDB. Lånerkortene er så forsynet med strekkoder, og ud- og indstempling foregår ved hjælp af en lyspind. Men der er det problem, at når det system bryder sammen, så varer det lang tid, inden man overhovedet kan foretage nogen udlån eller indlån; man må vente, indtil systemet er oppe igen, og det kan tage timer. Derfor kan det ofte være en fordel at have systemerne ved siden af hinanden.

Nu har jeg snakket meget om det arbejdsmiljømæssige og også om det ligestillingsmæssige. Men man må også frygte en mere almenmenneskelig fremmedgørelse, hvis mennesket vænnes til kun at kunne kommunikere med sin skærm i stedet for med levende mennesker. Undersøgelser fra USA viser faktisk, at mennesker, der arbejder med koncentreret og konstant skærmarbejde, begynder at tænke og tale som en EDB-maskine, og de får sværere ved at udtrykke almindelige menneskelige følelser og reaktioner. Denne udvikling forstærkes selvfølgelig, hvis også en stor del af fritiden tilbringes foran en skærm.

Vi snakkede før om stress. En undersøgelse foretaget i USA viser, at det mest stressende arbejde overhovedet faktisk er arbejde ved skærmterminaler. Det er mere stressende end selv det arbejde, som flyledere har.

Med hensyn til fosterskaderne vil jeg konkluderende sige, at det er meget uvist, hvordan det påvirker kvinderne. Man ved, at mange flere har fået aborter. Men noget, man slet ikke ved noget som helst om, og som man end ikke har tænkt sig at undersøge, er, hvordan det påvirker mændene, at de er udsat for det samme arbejde.

Taanquist (S):

»Fremskridtets pris« kunne man godt kalde den diskussion, vi skal have i denne omgang. Vi har i mange år kunnet glæde os over de tekniske fremskridt og især over den stigende velstand og alt, hvad der følger med, som disse fremskridt har givet anledning til.

Vi har også kunnet glæde os over, at den tekniske udvikling har haft en gavnlig indflydelse på arbejdsmiljøet. En mængde tungt og nedslidende arbejde er overtaget af maskinerne, og meget ensformigt rutinearbejde er overtaget af computere og den slags. Desværre har vi i mange tilfælde været alt for ukritiske i vore krav til undersøgelse af nye arbejdsmetoder og arbejdsprocesser. I velfærdets hellige navn har vi ladet stå til, og mange mennesker betaler i dag prisen for det.

Ud over de rent umiddelbare følger af dårligt arbejdsmiljø er vi i de senere år i stigende grad blevet opmærksom på langtidsvirkninger af forhold på arbejdspladsen. Men herudover er folk i de senere år også blevet berettiget bekymrede over påvirkninger, der ikke alene går ud over den nulevende generation, men som også har virkninger på kommende generationer. Det drejer sig især om indvirkninger på den menneskelige arvmasse, medfødte deformiteter, spontane aborter og sterilitet.

Denne forespørgsel er rejst specielt i forbindelse med arbejdet med dataskærme. Om der i arbejdet med dataskærme ligger nogen hidtil ukendt fare, er der ingen der ved. En række tilfælde af aborter og misdannede børn hos dataoperatører har skabt en mistanke. Der er ingen af de undersøgelser, der hidtil er foretaget, der har kunnet bekræfte eller afkræfte, om der består en forbindelse mellem skærmarbejde og disse forhold, så indtil videre må vi lade tvivlen råde, og gravide bør fritages for arbejde med dataskærme.